

Steinkjer kommune

HANDLINGSPROGRAM: KLIMA OG MILJØ 2019-2022

”Vi kan ikke løse problemer ved å bruke den samme
type tenkning som skapte dem”

Albert Einstein WEBSHOTS

Innhold

1. INNLEDNING	3
2. FORUTSETNINGER	3
3. HOVEDMÅL OG STRATEGIER	4
4. KLIMA	5
4.1 Steinkjer kommune som helhet	5
4.2 Kommunen som virksomhet	6
4.3 Landbruk	7
4.4 Areal- og transportplanlegging	8
4.5 Stasjonær energibruk og fornybar energiproduksjon	8
4.6 Klimatilpasning	9
4.7 Klimadugnad	9
5. MILJØ	10
5.1 Naturmangfold	10
5.2 Friluftsliv	11
5.3 Kulturminner og kulturmiljø	11
5.4 Forurensning	12

1. INNLEDNING

Dette handlingsprogrammet operasjonaliserer målene og strategiene i Kommunedelplan: klima og miljø 2019-2022, samtidig som det legger til rette for å nå nasjonale klima og miljømål for 2025, 2030 og 2050. Handlingsprogrammet er en tiltaksplan. Tiltak som skal bidra til å bedre klima- og miljøpåvirkningen skal gjennomføres av mange flere aktører enn Steinkjer kommune. Handlingsprogrammet gjør rede både for tiltak som Steinkjer kommune skal gjennomføre og hva vi er avhengige av å stimulere andre aktører til å gjøre.

Tiltak er gruppert etter miljøtema med samme inndeling som i kommunedelplan klima og miljø. Hver del inneholder sektormål fastsatt i «Kommunedelplan klima og miljø 2019 – 2022» og tabell med konkrete tiltak for å nå sektormålene. Hvert tiltak har en ansvarlig leder for gjennomføring og/eller oppfølging.

Rapportering til kommunestyret vil skje som en del av årsrapporten. Handlingsprogram for klima og miljø skal rulleres i takt med utviklingen, og avdelingssjefer skal rapportere til rådmannen på tiltak årlig. Samtidig skal behov for rulling vurderes hvert år.

2. FORUTSETNINGER

Mange av de tiltakene som er foreslått forutsetter at det legges til rette både administrativt og økonomisk.

Det vil være behov for utstrakt samarbeid både med andre kommuner, fylkesnivået, med næringsliv, den enkelte innbygger og med forskningsmiljøet. I Steinkjer kommune er det mye landbruk, og samhandling med næringen og aktørene rundt vil være avgjørende. Godt og aktivt samarbeid med Mære landbruksskole og Nord Universitet vil på mange områder være avgjørende for om flere av tiltakene kan lykkes.

Internt i kommunen må det på administrativt nivå legges til rette for at den enkelte ansatte får delta i ulike prosjekt, og at ansvarlig nivå følger opp framdrift og utvikling. Oppgaver som ligger i tiltaksplanen må kunne prioriteres, og så langt som mulig legges inn som en del av de daglige, ordinære arbeidsoppgavene. Den enkelte leder må ansvarliggjøres, og avdelingssjefer og rådmann må følge opp at tiltak gjennomføres.

Mange av tiltakene er også avhengig av at det tas høyde for økte kostnader. Dette må det legges inn i budsjetter og kommunens økonomiplan.

3. HOVEDMÅL OG STRATEGIER

Hovedmål for klima og miljø for Steinkjer kommune som helhet:

- Steinkjer kommune forholder seg til de nasjonale og internasjonale mål som er vedtatt i forhold til klimagassutslipp.
- I 2025 er Steinkjer kommune et forbilde og en samarbeidsarena for grønn verdiskaping og utvikling av klimavennlige teknologi og levemåter
- I 2030 er Steinkjer kommune robust for å møte framtidige klimaendringer

Hovedmål for Steinkjer kommune som helhet:

- I 2022 er de direkte klimagassutslippene redusert med 30 % i forhold til 2009
- I 2030 er de direkte klimagassutslippene redusert med 40 % i forhold til 2009.
- I 2035 er de direkte klimagassutslippene redusert med 45 % i forhold til 2009.
- I 2022 er virksomhetens energiforbruk redusert med 7 % i forhold til 2009
- Klimafotavtrykket til større investeringsprosjekter i Steinkjer kommune skal reduseres med 30 % i forhold til sammenlignbare referanseprosjekter.

Strategi A: Planlegging og myndighetsutøvelse skal bygge på føringer om reduserte klimagassutslipp og ivaretagelse av miljøet.

Strategi B: Kommunen vil benytte seg av nasjonale, regionale og lokale virkemidler slik at vi kan gjennomføre de nødvendige utslipps- reduserende tiltakene, samt tiltak rettet for å ivareta miljøet.

Strategi C: Kommunen vil legge til rette for det grønne skiftet innenfor landbruk, transport, bygg og energiproduksjon.

Strategi D: Kommunen vil legge til rette for kompetanseheving og samarbeid om klima og miljøtiltak.

Strategi E: Klima- og miljøhensyn skal være førende for kommunens virksomhetsutøvelse.

Strategi G: Steinkjer kommune vil tilpasse seg et endret klima i takt med kunnskapsutviklingen.

4. KLIMA

4.1 Steinkjer kommune som helhet

Sektormål:

- Kommunen skal legge til rette for bruk av el-biler, kollektivtrafikk og gang - sykkelbruk
- Kommunen skal stimulere til økt bruk av miljøvennlige energikilder
- Kommunen skal legge til rette for at utbygging skjer på en mest mulig miljøvennlig måte
- Kommunen skal bidra til at landbruket reduserer utslipp pr produsert enhet
- Kommunen skal oppfylle sin pådriverrolle mot skogbruket for å øke skogpleie og drift
- Kommunen skal samarbeide med innbyggere og næringsliv for å nå Steinkjer kommune sine klimamål

Tiltak:	Ansvarlig
Det skal etableres ladepunkter til elbil ved alle nye offentlige formålsbygg. For eksisterende bygg opprettes ladepunkt når det skal renoveres.	Leder Steinkjerbygg
Et riktig antall av byens parkeringsområder skal være reservert for nullutslippskjøretøy.	Enhetsleder VTP
Det skal etableres sykkelparkering under tak ved alle kommunale formålsbygg. Sykkelparkering skal utstyres med låsemulighet og ladepunkter for elsykkel.	Leder Steinkjerbygg
Kommunen skal drive aktiv veiledning for etablering av biogassanlegg og bruk av solcelleanlegg.	Enhetsleder byggesak
Kommunen skal utrede økt bruk av fjernvarmeanlegg i sentrum.	Plansjef
Kommunen skal be utbygger vurdere alternative energikilder i alle byggesaker.	Enhetsleder byggesak
Kommunen skal utvikle helhetlige løsninger for bygg, energi og transport som bidrar til klimavennlig by- og kommuneutvikling.	Plansjef
Kommunen skal ha et tett samarbeid med Mære Landbruksskole og forskermiljøer for å utvikle et bedre landbruk, med fokus på utslippsreduksjon.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal arbeide aktivt for å synliggjøre og bedre rammebetingelsene for skogbruket.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal gjennom samarbeid med frivillige lag og organisasjoner og andre aktører stimulere til klimavennlige handlingsalternativer.	Rådmann
Kommunen skal vurdere forbud mot heliumballonger	Rådmann
Kommunen skal videreutvikle klimaportalen på sine hjemmesider.	Kontorsjef

4.2 Kommunen som virksomhet

Sektormål:

- Innen 2022 skal kommunen ha redusert de direkte utslippene fra transport- og reisevirksomhet med 50 % i forhold til 2009.
- Klimafotavtrykket til større investeringsprosjekter i kommunens regi, skal reduseres med 30 % i forhold til sammenlignbare referansebygg.
- Det skal stilles miljøkrav ved alle innkjøp av varer og tjenester
- Alle avdelinger, enheter, kommunale foretak, aksjeselskaper og bedrifter skal ha et etablert et system for å registrere egen klimapåvirkning, og plan for reduksjon denne innen 2021.

Tiltak:	Ansvarlig
Alle kjøretøyer som anskaffes i kommunal regi og av kommunale virksomheter, skal i utgangspunktet være nullutslippskjøretøy. Dette gjelder ved både kjøp og gjennom leasing.	Innkjøpsleder, enhets-, sektor- og etatssjefer
Det skal kjøpes inn el-sykler som kan benyttes i tjenestesammenheng av de ansatte i kommunen	Enhetsleder VTP
Det skal utredes bruk av fossilfrie drivstoffløsninger for kommunale tunge kjøretøy.	Teknisk sjef
Det skal etableres gode møterom med audiovisuelle løsninger for toveis kommunikasjon.	Rådmann
Innen 2022 skal Steinkjer kommune gjennomføre minst ett pilotprosjekt med fokus på følgende temaer: -Solcelleteknologi -CO2 varmpumper -Plusshus/nullutslippshus	Leder Steinkjerbygg
Arealbruk og sambruksmuligheter på tvers av tjenesteområder og eierforhold skal være verktøy for arealeffektivisering.	Leder Steinkjerbygg, etatssjefer
Ved utbygginger-/ endringer- / riving av eksisterende bygg skal det gjennomføres klimautslippsberegninger, og montering av solceller skal alltid vurderes.	Leder Steinkjerbygg
Alle større nybygg med ferdigstillelse etter 2020 planlegges som passivhus eller nesten nullenergibygg. Avvik fra dette behandles politisk.	Leder Steinkjerbygg
Ved rehabilitering av kommunens bygg, skal det tilstrebes minimum energistandard B.	Leder Steinkjerbygg
Tropisk trevirke skal ikke inngå i bygg som kommunen oppfører eller brukes på våre byggeplasser.	Leder Steinkjerbygg
Energibruken i egen bygningsmasse skal reduseres med 7 % pr m ² innen utgangen av planperioden.	Leder Steinkjerbygg, enhetsledere
For avfallshåndtering på byggeplass skal det stilles krav om mer enn 85 % gjenbruk eller gjenvinning, spesialavfall og utsprengte masser ikke medregnet.	Leder Steinkjerbygg
Lekkasjer i vann- og avløpsledningsnett skal reduseres med 15% i planperioden	Enhetsleder Vann og avløp
Kommunens innkjøpspolitikk skal stille klare miljøkrav ved alle anskaffelser.	Innkjøpsleder

Det skal ikke være anledning til å benytte engangsplast ved arrangement i kommunal regi.	Alle
Kommunens innkjøpspolitikk skal legge opp til prioritering av økologiske varer og vurdering av livsløpskostnader ved anskaffelser.	Innkjøpsleder
Alle etater og enheter i kommunen skal kunne dokumentere hvordan egen aktivitet gir miljøpåvirkning og hvordan hvordan miljøkrav ivaretas. Det skal vurderes miljøsertifisering av hele kommunens virksomhet.	Rådmann
Det skal gjøres en vurdering av miljø- og klimavirkninger i alle relevante saksframlegg.	Alle

4.3 Landbruk

Sektormål:

- Kommunen skal bidra til å øke matproduksjon med redusert klimabelastning
- Kommunen skal legge til rette for aktiv skogdrift gjennom å stimulere til mer planting, bedre ungsogpleie og uttak av hogstmoden skog.

Tiltak:	Ansvarlig
Kommunen skal være restriktive i forbindelse med nydyrking av dyp myr.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal vurdere, systematisere og informere om aktuelle tiltak for å redusere klimautslipp og å øke karbonbinding.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal ha et særlig fokus på betydningen av beitenæringas betydning for karbonbinding og biologisk mangfold, og stimulere til økt beiting.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal delta i relevante samarbeidsprosjekt innen både landbruk og skogbruk for å øke den interne kompetansen.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal utarbeide opplegg for formidling av resultater av klimatiltak til næringa.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal oppfylle sin pådriverrolle mot skogbruket for å øke skogpleie og drift.	Enhetsleder landbruk, leder kommuneskogene
Kommunen skal være en pådriver for omlegging til økologisk landbruk	Enhetsleder landbruk

4.4 Areal- og transportplanlegging

Sektormål:

- I 2022 skal direkte klimagassutslipp fra transport være 7 % lavere enn i 2009
- I 2030 skal direkte klimagassutslipp fra transport være 50 % lavere enn i 2009

Tiltak:	Ansvarlig
I forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel vurderes samordning av boliger, arealbruk og transport.	Plansjef
I forbindelse med kommunedelplan Sentrum skal det utredes lavutslipps-/bilfrie soner i sentrum.	Plansjef
Det skal etableres en parkeringspolitikk som støtter opp under klima- og miljøplanen.	Enhetsleder veg, trafikk og park
Sykelstrategien skal videreføres, det skal legges til rette for bedre sykkelveger og god tilgang på lading av el-sykkel.	Plansjef og teknisk sjef
Det skal utredes etablering av kollektivknutepunkt i kommunen.	Plansjef

4.5 Stasjonær energibruk og fornybar energiproduksjon

Sektormål:

- I 2030 er stasjonær energibruk i bygg og anlegg på samme nivå som i 2009, dvs ca 400 GWh. Dette tilsvarer en 14 % en reduksjon i forbruk per person.
- I 2030 benyttes solkraft på alle nybygg og ved større renoveringer i kommunal regi.

Tiltak:	Ansvarlig
Alle kommunale bygg skal ha utfaset olje som hovedenergikilde innen 2020.	Leder Steinkjerbygg
Det skal innføres rutine for å ta opp energispørsmål i plan- og byggesaker, der søker/utbygger får veiledning om aktuelle alternativer.	Enhetsleder Byggesak
Det skal gjennom deltakelse i ZEN-prosjekt planlegges et forsøksområde der all energi skal være egenprodusert – primært solkraft.	Teknisk sjef
Potensialet for utvidelse av fjernvarmenett og produksjonskapasitet vurderes.	Plansjef
Ved planlegging av nye boligfelt skal mulighet for plassering av solcelleanlegg avklares.	Plansjef

4.6 Klimatilpasning

Sektormål:

- I 2030 skal kommunen være rigget for å møte framtidige klimaendringer
- Arbeidet med klimatilpasning skal bidra til utvikling av klimasmarte og attraktive byområder

Tiltak:	Ansvarlig
Ved oppdatering av overordnet ROS og ved arealplanlegging skal tilpasning til endret klima vektlegges.	Plansjef
Klimatilpasning inngår som tema i all areal- og byggesaksbehandling.	Plansjef, enhetsleder Byggesak
Ansatte skal utvikle kompetanse om klimaendringer, og ha godt verktøy tilgjengelig i plan- og saksbehandlingsarbeid som påvirkes av disse.	Plansjef, enhetsleder Byggesak, enhetsleder Utbygging
Kommunen skal delta i klimanettverk sammen med andre kommuner i regionen, fylkeskommunen og fylkesmannen.	Teknisk sjef, Plansjef
Kommunen skal informere innbyggerne om hvilke tiltak som vil være nødvendige for å få mer klimarobuste løsninger.	Rådmann

4.7 Klimadugnad

Sektormål:

- Kommunen skal være pådriver til reduksjon av spesifikke klimautslipp per innbygger med 6 % innen 2022.
- Kommunen skal være en pådriver for å redusere restavfall per innbygger med 10 % innen 2022, og med 20 % innen 2025.
- I 2025 skal materialgjenvinningen i kommunen være minst 60 %, og innen 2030 minst 65 %.
- I 2030 skal det være enkelt for innbyggerne i Steinkjer å ta klimavennlige valg i hverdagen

Tiltak:	Ansvarlig
Det skal legges til rette for mer bruk av sykkel og kollektivtransport	Plansjef, Enhetsleder vei trafikk og park
Kommunen skal sørge for ettersortering av restavfall gjennom deltakelse i regionalt samarbeid for etablering av slikt anlegg.	Enhetsleder Renovasjon
Handlingsskapende arbeid blant barn og unge der bærekraftig utvikling og respekt for natur og miljø er tema.	Teknisk sjef, enhetsleder renovasjon
Informasjonskampanjer for avfallsreduksjon og materialgjenvinning skal gjennomføres jevnlig.	Enhetsleder renovasjon
Kommunens møterom med audiovisuelle løsninger kan lånes/leies ut til alle bedrifter i Steinkjer, dersom formålet er å unngå reising.	Leder Steinkjerbygg KF, Kontorsjef
Identifisere og test ut «grønne dytt», der formålet er å gjøre det grønne valget til det enkleste og mest attraktive.	Teknisk sjef

Ungdommene i Steinkjer viser et stort klimaengasjement. Barnehagene og skolene i Steinkjer oppfordres til å bli Grønt flagg barnehager/skoler.	Oppvekst
--	----------

5. MILJØ

5.1 Naturmangfold

Sektormål:

- Naturmangfold skal synliggjøres som en ressurs.
- Kommunen skal ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag som er tilgjengelig for alle.
- Kommunen skal gjøre bevisste valg angående ivaretagelse av naturmangfold.
- Kommunen skal gjennomføre en helhetlig og forutsigbar forvaltning.

Tiltak:	Ansvarlig
Kommunen skal i sin saksbehandling gjennomføre bevisste valg for å ivareta naturverdier. Dette skal framkomme klart i vurderingene i saken.	Rådmann
Alle ansatte som utformer vedtak som berører naturmangfoldet skal ha nødvendig opplæring i bruk av naturmangfoldlovens §§ 8-12.	Etatssjefer
Det etableres rutiner for felles bruk av tilgjengelig kunnskapsgrunnlag angående verneområder, utvalgte naturtyper, naturområder, truede og sårbare arter, vilt, reindrift, vannforekomster mv. Regionalt utarbeidet kartverktøy GisLink samt andre kilder tas i bruk av alle enheter, og det gis opplæring mht dette.	Plansjef, enhetsleder byggesak, enhetsleder landbruk
Det skal utarbeides kursopplegg der både saksbehandlere og politikere kan få opplæring i bruk av kunnskapsgrunnlaget.	Plansjef, Teknisk sjef
Det skal gjennomføres kartlegging av særlig truede arter som sjøaure, ærfulg og elvemusling i kommunen.	Enhetsleder landbruk
Kommunen skal delta aktivt i bekjempelse av fremmede arter.	Teknisk sjef, enhetsledere VTP, Utbygging og Landbruk

5.2 Friluftsliv

Sektormål:

- Kommunen skal sørge for ivaretagelse av allemannsretten.
- Kommunen skal sikre sammenhengende friarealer og turveier.
- Kommunen skal sørge for tettstedsnære friluftsområder
- Kommunen skal ha minst et friluftsområde med spesielt god tilgjengelighet.

Tiltak:	Ansvarlig
Skiløyper skal behandles etter forskrift for bruk av motorkjøretøyer, godkjente løyper skal registreres i kommunens innsynsløsning.	Enhetsleder landbruk
Etablering / oppgrusing av stier skal behandles som byggesak. Godkjente stier skal registreres i kommunen innsynsløsning	Enhetsleder byggesak
Det skal prioriteres nye stier der dette vil medføre sammenhengende turdrag.	Teknisk sjef, Kultursjefen
Ved etablering av nye boligområder skal tilgjengelighet til nærfriluftsområder vurderes.	Plansjef
Kommunen skal sørge for at det finnes minst et friluftsområde med spesielt god tilgjengelighet i kommunen. Ved nyetablering bør det så langt som mulig være universell utforming.	Enhetsleder VTP, enhetsleder Utbygging

5.3 Kulturminner og kulturmiljø

Sektormål:

- Minimere tap av verneverdige kulturminner pga naturhendelser
- Bevare trønderlåna og andre verneverdige landbruksbygninger som innslag i kulturlandskapet
- Bevare gjenreisningsbyen

Tiltak:	Ansvarlig
Kulturminner skal kartlegges og kartfestes.	Kommuneantikvar
Kulturminner som kan trues av klimaendringer skal registreres spesielt.	Kommuneantikvar
Det skal utarbeides bevaringsplan for landbruksbebyggelse i kommunen.	Kommuneantikvar
Kommunen skal gi informasjon om SMIL-ordningen, kulturminnefond og andre tilskuddsordninger.	Enhetsleder Landbruk, Kommuneantikvar
Egen «byreparasjonspakke» med tilskudd til bevaring av gjenreisningsbyen må utredes.	Kommuneantikvar

5.4 Forurensning

Sektormål:

- Ulovlig dumping av avfall skal stanses.
- Veksten i mengde avfall skal være lavere enn den økonomiske veksten
- Alle vannkilder i kommunen skal ha god økologisk og kjemisk tilstand innen 2022.
- Nedgravde oljetanker skal være fjernet (over 3200L) eller sikret (under 3200L) innen 2022.

Tiltak:	Ansvarlig
Tilsyn og oppfølging av forurensningssaker prioriteres.	Enhetsleder Renovasjon
Kommunen skal aktivt informere om behov for redusert forbruk, og opprettholde et godt tilbud om levering til gjenbruk.	Enhetsleder Renovasjon
Kommunen skal delta i nasjonale og regionale ryddeaksjoner, fr eks Strandryddeaksjonen.	Enhetsleder Renovasjon
Bygge- og riveprosjekter følges opp med krav om dokumentasjon på avfallshåndtering.	Enhetsleder Byggesak
Arbeidet med å redusere overløp fra kloakk til avløp skal intensiveres.	Enhetsleder Vann og avløp
Det skal utarbeides lokal forskrift for håndtering av nedgravde oljetanker under 3200L.	Enhetsleder renovasjon